

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน
ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

THE EFFECTIVENESS OF GOOD GOVERNANCE MANAGEMENT IN THE TAK OUT
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
BAN TAK DISTRICT, TAK PROVINCE

พระอภิสิทธิ์ คุณสิทธิ์ (เดชมงคลวัฒนา)¹, พระโซ กิตติปัญญา², ทินโชติ โชติบุญเฉลิม³,
จिरาภิวรร ราชโยธิน⁴, อิทธิศักดิ์ มุลงาม⁵

Phra Apisit Khunsitho (Dechmongkholwattana)¹, Phra So Kittipanyo ²,
Thinchote Chotibunchalerm³, Chiraphiwat Rajayothin⁴, Itthisak Mulngam⁵

วิทยาลัยสงฆ์ตาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย¹⁻⁵

Tak Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand¹⁻⁵

Corresponding Author E-mail: apisita2535@gmail.com

Received 16 January 2026; Revised 22 January 2026; Accepted 19 March 2026

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

พระอภิสิทธิ์ คุณสิทธิ์ (เดชมงคลวัฒนา), พระโชค กิตติปัญญา, ทินโชติ โชติบุญเฉลิม,
จิราภิวรร ราชโยธิน, อิทธิศักดิ์ มุลงาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลใน
สังคมไทย 2) ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ
บริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และ 3) หาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรร
มาภิบาลให้มีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เป็นงานวิจัย
แบบผสม กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตากออก จำนวน 371
คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจากการ
สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร สมาชิกสภา และผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =
3.94) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความรับผิดชอบ รองลงมาคือหลักคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้าน
ความโปร่งใส หลักนิติธรรม และด้านความคุ้มค่า ตามลำดับ 2) การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.85) โดยด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย
สูงสุด รองลงมาคือด้านความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่า หลักนิติธรรม และด้านการมีส่วนร่วม 3) แนวทางการ
บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.25) โดยควรให้
ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่า
หลักคุณธรรม และหลักนิติธรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า องค์การควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง
พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มความโปร่งใส กำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และปลูกฝัง
คุณธรรมจริยธรรมในองค์กร เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล; การบริหารจัดการ; องค์การบริหารส่วนตำบล; ประสิทธิภาพ; การมีส่วนร่วม

THE EFFECTIVENESS OF GOOD GOVERNANCE MANAGEMENT IN THE TAK OUT
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
BAN TAK DISTRICT, TAK PROVINCE

Phra Apisit Khunsitho (Dechmongkholwattana), Phra So Kittipanyo, Thinchote
Chotibunchalerm, Chiraphiwat Rajayothin, Itthisak Mulngam

Abstract

This research aimed to: 1) examine the management model based on good governance principles in Thai society; 2) study the development of management processes for efficiency based on good governance principles of Tak Ok Subdistrict Administrative Organization, Ban Tak District, Tak Province; and 3) propose guidelines for effective management based on good governance principles of Tak Ok Subdistrict Administrative Organization, Ban Tak District, Tak Province. This study employed a mixed-methods research design. The quantitative sample consisted of 371 residents within the Tak Ok Subdistrict Administrative Organization, and data were collected using questionnaires and analyzed by descriptive statistics. The qualitative data were collected through in-depth interviews with 18 key informants, including administrators, council members, and community leaders.

The research findings revealed that: 1) the overall management model based on good governance principles was at a high level ($\bar{x} = 3.94$), with accountability ranking the highest, followed by morality, participation, transparency, rule of law, and value for money, respectively; 2) the development of management processes for efficiency based on good governance principles was also at a high level ($\bar{x} = 3.85$), with accountability ranking the highest, followed by transparency, value for money, rule of law, and participation; and 3) the guidelines for effective management based on good governance principles were at a high level overall ($\bar{x} = 4.25$), with participation considered the most important, followed by transparency, value for money, morality, and rule of law.

The recommendations suggest that organizations should continuously promote public participation, develop information technology systems to enhance transparency, clearly define responsibilities, and cultivate ethics and morality within the organization in order to sustainably improve management efficiency based on good governance principles.

Keywords: Good Governance; Management; Subdistrict Administrative Organization; Efficiency; Participation

บทนำ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดธรรมาภิบาล (good governance) ได้กลายเป็นกรอบสำคัญของการบริหารภาครัฐทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเน้นหลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรสาธารณะ แนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในเชิงนโยบายและเชิงวิชาการ เนื่องจากถูกมองว่าเป็นฐานสำคัญของความชอบธรรมและประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐ (UNDP, 1997; OECD, 2015) และถูกนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทการบริหารราชการไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (ชาญชัย สุวรรณศรี, 2566) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยด้านการบริหารท้องถิ่นในประเทศไทยจำนวนมากยังคงมุ่งอธิบายธรรมาภิบาลในเชิงหลักการ หรือศึกษาระดับการรับรู้และความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ขณะที่การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับ “กลไกเชิงปฏิบัติ” ที่ช่วยยกระดับธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นจริงในระดับองค์กรยังมีอยู่อย่างจำกัด (พระมหาธีรวัฒน์ ธีรปัญญา, 2560); ศิริพร แสงทอง, 2565).

ในบริบทการบริหารท้องถิ่นของประเทศไทย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนถูกยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล เนื่องจากช่วยเพิ่มความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการบริหารงานของรัฐ งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ณัฐพล วงศ์คำจันทร์, 2566) ขณะเดียวกัน การนำเทคโนโลยีดิจิทัล หรือ e-Government มาใช้ในการบริหารท้องถิ่นถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มความโปร่งใส ลดช่องว่างระหว่างรัฐกับประชาชน และยกระดับประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ โดยเฉพาะในด้านการเปิดเผยข้อมูล การให้บริการออนไลน์ และการสื่อสารสองทางกับประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2567)

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยยังชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของ e-Government ในระดับท้องถิ่น เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี และการขาดสมรรถนะด้านดิจิทัลของประชาชนและบุคลากร ซึ่งส่งผลให้ศักยภาพของ e-Government ในการยกระดับธรรมาภิบาลยังไม่ถูกใช้ได้อย่างเต็มที่ (สุภาวดี จันทร์ดี, 2568) ช่องว่างทางวิชาการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างหลักธรรมาภิบาล กลไกการบริหารสมัยใหม่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนและ e-Government กับผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง

ดังนั้น การศึกษาระเบียบองค์การบริหารส่วนตำบลตากออก จังหวัดตาก จึงมีความสำคัญในฐานะพื้นที่ศึกษาที่สามารถสะท้อนทั้งศักยภาพและข้อจำกัดของการนำการมีส่วนร่วมของประชาชนและ e-Government มาใช้เป็นกลไกในการยกระดับธรรมาภิบาลท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่ปรากฏในสังคมไทย
2. เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาทั้งในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ

1. พื้นที่ทำการวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างตำบลตากออกฯ จำนวน 5,230 รูป/คน โดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในตำบลตากออก จำนวน 371 รูป/คน โดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ประชากรทั้งหมด 5,230 คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{5,230}{1+5,230 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{5,230}{1+13.075}$$

$$n = \frac{5,230}{14.075}$$

$$n = 371.58$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 371 คน

- 2.3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร และผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน ที่เป็นข้าราชการปกครองส่วนท้องถิ่น และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaires) 2) แบบสนทนากลุ่มซึ่งเครื่องมือวิจัยทั้งสองผ่านการตรวจสอบความเที่ยง (Validity) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่วัด (Index of item-Objective Congruency: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน หลังจากนั้น จัดพิมพ์แบบสอบถามและประเด็นสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง และจากการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD.) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์โดยยึดบริบทของข้อมูลเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา พร้อมทั้งสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

1. ผลการการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่ปรากฏในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า หลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีการจัดอบรมข้าราชการและพนักงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการออกกฎหรือข้อบังคับเพื่อให้ข้าราชการ พนักงานและประชาชนปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีการนำปัญหาหรือข้อร้องเรียนของประชาชนมาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ประชาชนไม่ได้รับความเดือดร้อนบุคลากรได้มีโอกาสศึกษา อันเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณในการจัดศึกษาในงานในและนอกสถานที่ บุคลากรปฏิบัติงานได้ยึดระเบียบข้อบังคับ ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน และจากการสังเคราะห์จากแบบสอบถาม พบว่า

ตารางที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นการสอบถาม	ระดับความคิดเห็น		
รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
หลักนิติธรรม : มีการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค	3.73	.864	มาก
ด้านความโปร่งใส : มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะจากประชาชน	3.84	.976	มาก
หลักคุณธรรม : ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	4.15	.812	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม : องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.01	1.049	มาก

ประเด็นการสอบถาม	ระดับความคิดเห็น		
ด้านความรับผิดชอบ : ผู้บริหารสามารถชี้แจงและรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานได้	4.24	.789	มาก
ด้านความคุ้มค่า : มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด	3.69	.969	มาก
รวม	3.94	0.90	มาก

จากตารางที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า **รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล**จะต้องประกอบให้มีความสำคัญการด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารสามารถชี้แจงและรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานได้ เป็นอันดับแรก ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 4.25, S.D. = .389$) รองลงมาคือหลักคุณธรรม ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.15, S.D. = .812$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วม องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.01, S.D. = 1.049$) รองลงมาคือด้านความโปร่งใส มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะจากประชาชน ($\bar{X} = 3.85, S.D. = .976$) รองลงมาคือหลักนิติธรรม มีการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ($\bar{X} = 3.73, S.D. = .864$) น้อยที่สุดในด้านความคุ้มค่า มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 3.69, S.D. = .964$) ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อกระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ เราได้ดำเนินการปรับปรุงกระบวนการในหลายด้านเช่น หลักความโปร่งใส : เราเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสม่ำเสมอ ทั้งผ่านเว็บไซต์ รายงานประจำปี และการประชุมชี้แจง หลักความรับผิดชอบ : มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และมีระบบติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการประเมินผลอย่างเป็นระบบ หลักความมีส่วนร่วม : เราส่งเสริมให้พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการพัฒนาคุณภาพงาน หลักความคุ้มค่า : เราใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนก่อนดำเนินโครงการทุกครั้ง หลักความยุติธรรม : เราให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม และมีช่องทางร้องเรียนที่เป็นกลาง เราใช้เครื่องมือหลายอย่าง เช่น การประเมินผล KPI รายไตรมาส การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ และการตรวจสอบภายในจากหน่วยงานอิสระ ซึ่งช่วยให้เราสามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่องแนวคิดการพัฒนาข้าพเจ้าคิดว่าแนวคิดการพัฒนางานองค์กรได้ไปสู่ความเป็นเลิศตามหลักธรรมาภิบาลนั้นต้องอาศัย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม และด้านความคุ้มค่า ผู้ปฏิบัติงานต้องยึดมั่นในการดำเนินงานโดยรักษากฎระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กร และการทำงานสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ การรับส่งข้อมูลต้องเป็นความจริง การทำงานขององค์กร เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และร่วมกัน

คิดแสดงความคิดเห็น การตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ และใส่ใจปัญหาของประชาชน และจากการสังเคราะห์จากแบบสอบถาม พบว่า

ตารางที่ 2 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นการสอบถาม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล			
หลักนิติธรรม มีการพัฒนาระบบงานให้สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบัญญัติใหม่ๆ	3.80	.921	มาก
หลักคุณธรรม : มีการส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรอย่างต่อเนื่อง	3.55	.724	มาก
ด้านความโปร่งใส : ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการจัดการข้อมูลให้ถูกต้อง	3.95	1.091	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม : มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ	3.70	.935	มาก
ด้านความรับผิดชอบต่อ : กำหนดผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจนในทุกกระบวนการ	4.30	.796	มาก
ด้านความคุ้มค่า : ปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.83	.857	มาก
รวม	3.85	0.88	มาก

จากตารางที่ 2 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลจะต้องประกอบด้วยความสำคัญการมีด้านความรับผิดชอบต่อ : กำหนดผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจนในทุกกระบวนการ เป็นอันดับแรกซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .796) รองลงมาคือด้านความโปร่งใส : ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการจัดการข้อมูลให้ถูกต้อง ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 1.091) รองลงมาคือด้านความคุ้มค่า : ปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .857) รองลงมาคือ หลักนิติธรรม : มีการพัฒนาระบบงานให้สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบัญญัติใหม่ๆ ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .921) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วม : มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .935) และน้อยที่สุดในด้านการมีส่วนร่วม : มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .935) ตามลำดับ

3. ผลการการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า

หลักความโปร่งใสเป็นหัวใจหลัก ทุกโครงการต้องเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนตรวจสอบได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนคือพลังขับเคลื่อน เราจัดเวทีประชาคมทุกไตรมาสเพื่อรับฟังเสียงจากชุมชน เราพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับภาคประชาชน เพื่อให้การพัฒนาเกิดจากความต้องการจริง ใช้ระบบ e-Government ในการบริหารจัดการ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ เราสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดหลักคุณธรรม โดยจัดอบรมเจ้าหน้าที่เรื่องจริยธรรมทุกปี และจากการสังเคราะห์จากแบบสอบถาม พบว่า

ตารางที่ 3 แนวทางการบริการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นการสอบถาม	ระดับความคิดเห็น		
แนวทางการบริการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
หลักนิติธรรม : ควรมีการอบรมกฎหมายสำหรับเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ	4.17	.836	มาก
หลักคุณธรรม : ส่งเสริมให้มีการประเมินคุณลักษณะของบุคลากรเป็นประจำ	4.22	.943	มาก
ด้านความโปร่งใส : ควรพัฒนาเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มเพื่อแสดงงบประมาณและแผนงาน	4.25	.869	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม : ควรจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ	4.26	.752	มาก
ด้านความรับผิดชอบ : ควรจัดให้มีรายงานผลการดำเนินงานประจำไตรมาส	4.38	.844	มาก
ด้านความคุ้มค่า : ควรใช้แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	4.22	.829	มาก
รวม	4.25	0.84	มาก

จากตารางที่ 3 แนวทางการบริการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ จะต้องประกอบให้มีความสำคัญการมีส่วนร่วม : ควรจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ เป็นอันดับแรกซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 4.26, S.D. = .752$) รองลงมาคือด้านความโปร่งใส : ควรพัฒนาเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มเพื่อแสดงงบประมาณและแผนงานซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 4.25, S.D. = .867$) รองลงมาคือด้านความโปร่งใส : ควรพัฒนาเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มเพื่อแสดงงบประมาณและแผนงาน ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 4.25, S.D. = .867$) รองลงมาคือด้านความคุ้มค่า : ควรใช้แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีค่า ($\bar{X} = 4.22, S.D. = .829$) รองลงมาคือด้านความคุ้มค่า : ควรใช้แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีค่า (\bar{X}

= 4.22, S.D. = .829) และน้อยที่สุดคือหลักนิติธรรม : ควรมีการอบรมกฎหมายสำหรับเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ ซึ่งมีค่า (\bar{X} = 4.17, S.D. = .836) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. **รายประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่ปรากฏในสังคมไทย** ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก พบว่า ระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมิติความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ผลการค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยด้านการบริหารท้องถิ่นในประเทศไทยที่ชี้ว่า ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกลไกเปิดเผยข้อมูลและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบและมีส่วนร่วมในการบริหาร (สุวรรณศรี, 2566) ในมิติของรัฐประศาสนศาสตร์ ผลการศึกษานี้ยืนยันแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ที่มองประชาชนไม่ใช่เพียงผู้รับบริการแต่เป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการสาธารณะ การจัดประชาคม การรับฟังความคิดเห็น และช่องทางร้องเรียนสะท้อนบทบาทของการมีส่วนร่วมในฐานะกลไกที่ช่วยเพิ่มความชอบธรรมและประสิทธิภาพของการตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ณัฐพล วงศ์คำจันทร์, 2566)

เมื่อพิจารณาในมิติของ e-Government ผลการวิจัยพบว่า การใช้ช่องทางออนไลน์ในการเปิดเผยข้อมูลและให้บริการช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านการเข้าถึงระบบดิจิทัลของประชาชนบางกลุ่ม ซึ่งสะท้อนประเด็นความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในระดับท้องถิ่น ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาการมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลในประเทศไทย ซึ่งชี้ว่าการพัฒนา e-Government จะส่งเสริมธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพดิจิทัลของประชาชนและบุคลากรท้องถิ่น (สุภาวดี จันทร์ดี, 2568; กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2567) เมื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยกับกรอบพุทธธรรม จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารงานอย่างโปร่งใสสอดคล้องกับ หลักสังคหวัตถุ 4 โดยเฉพาะหลักปิยวาจาและสมานัตตตา ซึ่งเน้นการสื่อสารอย่างเคารพและการปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอภาค การจัดเวทีประชาคมและการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นจึงมีใช่เพียงกระบวนการเชิงเทคนิค แต่เป็นการปฏิบัติพุทธจริยธรรมในเชิงโครงสร้างของการบริหารท้องถิ่น (ศิริพร แสงทอง, 2565)

ในทำนองเดียวกัน การนำ e-Government มาใช้สามารถตีความได้ว่าเป็นการเสริมสร้าง หลักทิริ-โอดตัมปะ ในเชิงระบบ กล่าวคือ การเปิดเผยข้อมูลและการตรวจสอบผ่านระบบดิจิทัลช่วยสร้างความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำที่ไม่ชอบธรรมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นรากฐานทางจริยธรรมของธรรมาภิบาลตามแนวคิดพุทธศาสนา งานวิจัยด้านพุทธธรรมกับการบริหารท้องถิ่นชี้ว่าการขาดการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับการบริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นไม่เข้มแข็ง (พระมหาธีรวัฒน์ ธีรปัญญา, 2560) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนว่าการยกระดับธรรมาภิบาลท้องถิ่นมีอาจอาศัยเพียงเทคโนโลยีหรือกลไกทางการบริหารเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยฐานคุณธรรมของผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดธรรมาภิบาลเชิงพุทธที่เสนอว่าการสร้างธรรมาภิบาลหรือการปกครองที่ดีต้องตั้งอยู่บนคุณธรรมของผู้นำ ควบคู่กับกลไกตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชน (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, 2568)

รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลตากออกมีความรับผิดชอบต่อประชาชนและสังคม มีการออกกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ การใช้งบประมาณ จะมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การประชาคมให้ทราบทั่วถึง มีความชัดเจน ถูกต้องดีงาม มีระเบียบ ซื่อสัตย์และมีคุณธรรม โดยยึดหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับ คุณศิระประภา พัดลม ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1. การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยหิน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับได้ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักความเสมอภาค หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักการ ตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักการกระจายอำนาจ หลักมุ่งเน้นฉันทามติและหลักภาระรับผิดชอบต่อ ตามลำดับ ปัญหา และอุปสรรค การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน 1) หลักการตอบสนอง ในการให้บริการประชาชน เช่น การชำระภาษี การขออนุญาตต่าง ๆ บางภารกิจไม่สามารถผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ ประชาชนจึงต้องเดินทาง มาติดต่อกับตนเอง ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการรับบริการ 2) หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชาคม ทำให้การแสดงความคิดเห็นถึงประเด็น ปัญหาและ ความต้องการของประชาชนส่วนน้อย 3) หลักการกระจายอำนาจ การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจใน การดำเนินงานบางภารกิจ ผู้บริหารยังไม่ได้มีการถ่ายโอนอำนาจให้กับผู้ที่ทำงานโดยตรงจึงทำให้การ ปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัวจึงไม่สามารถสร้างความพอใจต่อผู้มาใช้บริการ 4) หลักความเสมอภาค เกิดจากความสนิสนม พวกพ้องและความเกรงใจ ทำให้การปฏิบัติงานต่อกันไม่มีความเสมอภาค การ บริหารงานซึ่งมาจากคนละฝ่ายคนละพวก ก็จะได้รับ การปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน อีกทั้งยังมีการกีดกัน เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว จึงทำให้การปฏิบัติต่อกันไม่เสมอภาค 5) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ไม่ปฏิบัติตาม มหาเสียงข้างมากและข้อตกลง จึงขัดต่อกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติ ซึ่งต้องมีการหาข้อยุติร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย การบริหารและการจัดการในภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการให้ความสำคัญกับระบบคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากการบริหารและการจัดการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนประสบกับภาวะวิกฤติ อันเกิดจากการทุจริตที่ระบาดออกไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ความไม่รับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม (ศิระประภา พัดลม, 2654)

2. รายงานประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อกระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จากการวิเคราะห์ การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยยึดหลักกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ใช้อย่างเคร่งครัด มีหน่วยงานคอยตรวจสอบดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนผู้อยู่ในพื้นที่ตำบลตากออก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ ทรงชัย นกขมิ้น ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านของความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า การพัฒนาตามหลักความคุ้มค่ามากที่สุด และ น้อยที่สุดคือ การพัฒนาตามหลักการมีส่วนร่วม 2) ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เขตพื้นที่ที่อาศัยและระยะเวลาพำนักอาศัยในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการออกแบบสอบถามพบว่า ผู้นำและประชาชนอยากให้มีการปรับปรุงระบบงบประมาณให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เพิ่มช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เช่น การจัดเวทีประชาคม และการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เช่น LINE กลุ่มของชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งปัญหาได้รวดเร็ว (นกขมิ้น, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิยานนท์ แสงบุตร ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.81; S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม (\bar{X} =3.98; S.D.=0.62) ด้านหลักความรับผิดชอบ (\bar{X} =3.92; S.D.=0.61) ด้านหลักคุณธรรม (\bar{X} =3.84; S.D.=0.64) ด้านหลักการมีส่วนร่วม (\bar{X} =3.75; S.D.=0.76) ด้านหลักความโปร่งใส (\bar{X} =3.69; S.D.=0.66) และ ด้านหลักความคุ้มค่า (\bar{X} =3.65; S.D.=0.72) (แสงบุตร, 2563)

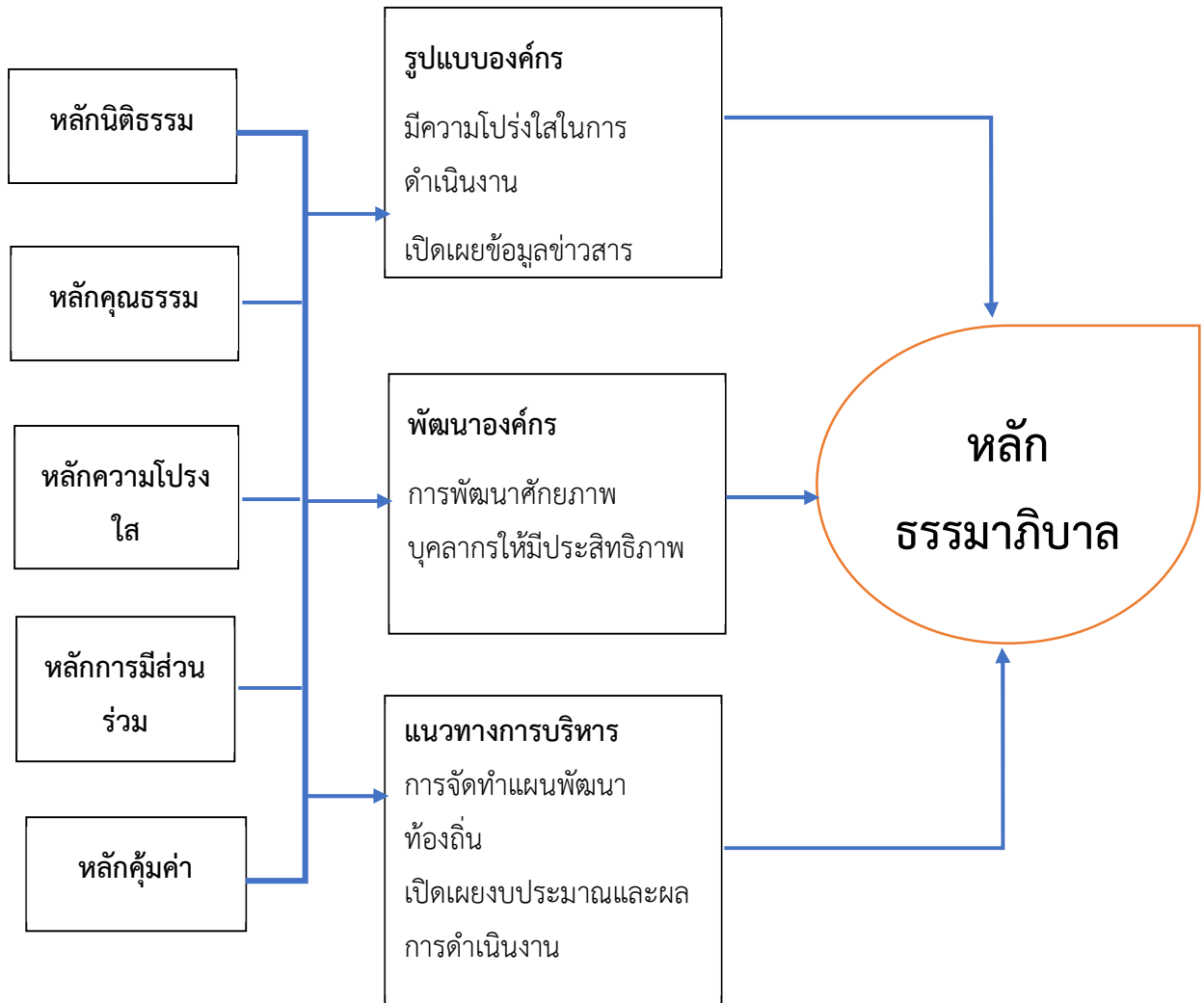
ในด้านที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม (ค่าเบต้า = .390) หลักความคุ้มค่า (ค่าเบต้า = .236) หลักนิติธรรม (ค่าเบต้า = .130) หลักความโปร่งใส (ค่าเบต้า = .102) โดยค่าตัวแปรทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการจัดบริการสาธารณะได้ร้อยละ 66.40 ส่วนในด้าน หลักความรับผิดชอบ และ หลักคุณธรรม ไม่พบว่ามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ โดยวางกรอบแนวทางการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม และเพิ่มรายได้แก่ประชาชน โดยจัดอบรมด้านการค้า การลงทุน และการตลาด มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนมีความเข้าใจปัญหาในพื้นที่มากกว่าบุคคลภายนอกมีการจัดเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเพื่อดูแลความปลอดภัยในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังมีการจัด

โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมถึงการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (กุดตุ้ม, 2563)

3. **รายประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก** จากการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออกพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลตากออกนั้น มีการใช้ระบบ e-Government ในการบริหารจัดการ ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ นฤมล สุยะราช ได้วิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า ในทัศนคติของนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล เป็นการมองหลักนิติธรรมเฉพาะในมิติของการทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ส่วนหลักคุณธรรมเป็นการมองเฉพาะในมิติของคุณธรรมตามหลักศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม เท่านั้น ยังไม่เป็นการนำหลักคุณธรรมทางด้านวิชาการมาใช้เป็นแค่เพียงการใช้การบริหารงาน บุคคลโดยหลักคุณธรรม โดยมีการนำเครื่องมือต่าง ๆ นวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหารงานบุคคล ซึ่งนับว่าเป็นการนำเรื่องของนวัตกรรม เทคโนโลยีมาช่วยผลักดันในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ให้เกิดขึ้นในเทศบาลไม่มากนักน้อย ส่วนหลักความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยมีช่องทางที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ส่วนหลักความร่วมมือเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับ 1 และ 2 กล่าวคือ ระดับหนึ่งเป็นระดับการให้ข้อมูล ได้แก่ การแจกข่าว การทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ระดับที่สองเป็นการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน ได้แก่ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกรริเริ่มทำโครงการต่างๆ การบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เทศบาลส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมถึงระดับนี้ส่วนหลักสำนึกรับผิดชอบ มีการใช้หลักนี้ในการบริหารงานอย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากเทศบาลมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยการดำเนินงานของเทศบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ประชาชนต้องมาก่อน แต่สิ่งที่ทุกๆเทศบาล ยังขาดแคลนคืองบประมาณ ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ได้อย่างเต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์และหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารท้องถิ่นมองว่าเทศบาลมีการใช้ทรัพยากรทางการบริหารอย่างคุ้มค่าแล้ว แต่ในความเป็นจริงนั้น ยังปรากฏเหตุการณ์ที่สะท้อนว่า เทศบาลยังไม่ได้มีการนำหลักความคุ้มค่าไปปรับใช้อย่างแท้จริง เช่น การนำของหลวงไปใช้เป็นของส่วนตัว โครงการที่ไม่สามารถวัดความคุ้มค่าของงาน โดยเฉพาะการวัดความคุ้มค่าจากการใช้งบประมาณ แต่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำโครงการดังกล่าว เนื่องจากเป็นโครงการที่ส่งผลกระทบต่อนายกเทศมนตรีในเรื่องของความนิยมหรือฐานคะแนนเสียงในท้องถิ่น โดยอาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนคติของนายกเทศมนตรี ได้แก่ ความนิยมและคะแนนเสียงจากประชาชน ส่วนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนคติของปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล ได้แก่ รางวัลความสำเร็จต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการบริหารงาน รวมถึงการเป็นคนโปรดของนายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับนายกเทศมนตรีได้เป็นอย่างดี (สุยะราช, 2558)

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก” มีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก” ผู้วิจัยได้กำหนดข้อเสนอแนะไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 กำหนดกลไกให้ภาคเอกชนร่วมสนับสนุนด้านงบประมาณ องค์ความรู้ และเครือข่ายเทคโนโลยี

1.2 เน้นข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ครบถ้วน และอ้างอิงได้

1.3 ทบทวนและแก้ไขกฎหมายให้รองรับเทคโนโลยี, พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ, และจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการพัฒนาเทคโนโลยี

1.4 มีการตั้งเป้าหมายระยะสั้นในแต่ละวันและกำหนดเดดไลน์ของแต่ละขั้นตอนงานเพื่อป้องกันงานค้างสะสม

1.5 การบริหารคนงาน[MN12.1] เช่น สร้างช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายและลดความซ้ำซ้อน เพื่อให้พนักงานเข้าใจบทบาทและความคาดหวังขององค์กรอย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการจัดการบริหารภาครัฐให้มีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น [MN14.1] เช่น การประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2567). ระบบท้องถิ่นดิจิทัลภายใต้แนวคิดการส่งเสริมเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 6(2), 138–158.
- ชาญชัย สุวรรณศรี. (2566). ธรรมชาติของการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 5(2), 1–18.
- ณัฐพล วงศ์คำจันทร์. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลพบุรี. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 17(2), 155–170.
- เทียนนท์ แสงบุตร. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ [รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- ทรงชัย นกขมิ้น. (2563). การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ. [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี].
- นฤมล สุยะราช. (2558). ธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลในอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์].
- พระมหาธีรวัฒน์ ธีรปัญญา. (2560). หลักพุทธธรรมในธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(2), 65–80.
- พระมหาภูษิตชัย วชิรเมธี. (2568). ธรรมาภิบาลเชิงพุทธ: แนวทางการสร้างธรรมรัฐในสังคมไทยร่วมสมัย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 1–20.
- ศิระประภา พัฒลม. (2564). การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี [รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี].
- ศิริพร แสงทอง. (2565). ธรรมาภิบาลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร. อุบลราชธานี*, 4(2), 69–86.
- สุภาวดี จันทร์ดี. (2568). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารโศภิตศาสตร์ปริทัศน์*, 5(2), 71–92.
- องค์การบริหารส่วนตำบลตากออก. (2 พฤศจิกายน 2568). <https://www.takaok.go.th/home>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2015). *Public governance principles*. OECD Publishing.
- United Nations Development Programme (UNDP). (1997). *Governance for sustainable human development*. UNDP.